

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD KOŠICE

váš list č. / zo dňa 11.03.2021

číslo konania: KPUKE-2021/5649-4/32231/JJ

vybavuje / kontakt: Mgr. J. Jarkovský/ 055-2455 821 / podatelna.ke@pamiatky.gov.sk

Košice, 26.04.2021

Krajský pamiatkový úrad Košice (ďalej len „správny orgán“), ktorý je podľa § 11 odseku 1 zákona číslo 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) vecne príslušným správnym orgánom a podľa § 9 odseku 5 pamiatkového zákona je miestne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva podľa § 33 odseku 2 pamiatkového zákona toto

rozhodnutie:

zámer na reštaurovanie, špecifikovaný v žiadosti vlastníka (ďalej len „vlastník“): Slovenské národné múzeum, Vajanského nábrežie 2, P. O. BOX 13, 811 06 Bratislava, zastúpený správcou: Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar, Kaštieľna 6, 049 21 Betliar, štatutárne zastúpeným Mgr. Timeou Mátéovou, riaditeľkou SNM - MB, podaný na správny orgán dňa 11.03.2021 o posúdenie zámeru na reštaurovanie historických omietkových vrstiev, najhodnotnejších povrchových a výtvarných úprav nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“): **Hrad Krásna Hôrka**, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod č. 518/1-22, situovanej na hradnom kopci, nachádzajúcej sa v extraviláne obce Krásnohorské Podhradie - smerom na sever od jej zástavby, na parcele č. 390, súpisné č. 600, podľa listu vlastníctva č. 346, okres: Rožňava, Obec: Krásnohorské Podhradie, katastrálne územie: Krásnohorské Podhradie, **v rozsahu podľa priloženej špecifikácie:**

1. Definovaný zámer obnovy / reštaurovania povrchov murív, vyplývajúci zo záväzných stanovísk k pamiatkovým výskumom: architektonicko – historickým (ďalej len „AH výskum“) – podľa prílohy, spracovanej Ing. arch. Robértom Erdélyim, PhD., Projekčné oddelenie, Slovenské národné múzeum Bratislava.
 - 1.1. Predpokladané rozsahy reštaurátorského výskumu a návrhu na reštaurovanie obnovy celého hradu (1-2 str.)
 - 1.2. Legenda (2 str.)
 - 1.3. Dolný hrad: exteriéry a interiéry (2 str.)
 - 1.4. Stredný hrad – tzv. Františkino múzeum, pekáreň / kuchyňa: exteriéry a interiéry (2 str.)
 - 1.5. Stredný hrad – Rákocziho trakt: exteriéry a interiéry (2-3 str.)
 - 1.6. Horný hrad: exteriéry a interiéry (3 str.)
 - 1.7. Kaplnka sv. Jána Nepomuckého (3 str.)
 - 1.8. Kaplnka sv. Anny (3 str.)
 - 1.9. Celý hrad: exteriéry bez omietok Kaplnka sv. Jána Nepomuckého (3 str.)

je prípustný

z hľadiska záujmov, chránených pamiatkovým zákonom, a podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona pre prípravu a vykonanie zámeru na reštaurovanie hmotnej a priestorovej skladby NKP správny orgán určuje druh reštaurátorskej dokumentácie, rozsah reštaurátorského výskumu a reštaurátorských prác s týmito podmienkami:

A. Zásadnými podmienkami pre komplexnú obnovu / reštaurovanie jednotlivých objektov hradu Krásna Hôrka sú:

1. Fyzická záchrana objektov NKP so zásadou maximálneho rešpektovania a zachovania ich autentického výrazu.
2. Stabilizácia a konsolidácia objektov hradu, regenerácia vzhľadu architektúry, jeho objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania.
3. Obnova autentického architektonického členenia, všetkých dôležitých exteriérových a interiérových prvkov, článkov a detailov (preukázaným AH výskumom a reštaurátorským výskumom).
4. Fyzická záchrana originálnych historických materiálov a povrchov, všetkých primárnych nezvetraných omietkových vrstiev, povrchových a výtvarných úprav (preukázaných AH výskumom a reštaurátorským výskumom).
5. Minimalizácia a obmedzenie zásahov do autentickej hmoty originálov na najmenšiu možnú mieru.
6. Odstránenie všetkých nevhodných, esteticky, technicky a technologicky nevyhovujúcich druhotných zásahov z reštaurovaného diela, existujúcich a prebiehajúcich deštrukcií v jadre a na povrchu autentických materiálov, všetkých závažných mechanických poškodení v hmotnej a priestorovej skladbe NKP.
7. Obnovenie umelecko - historických, estetických a výrazových hodnôt NKP so snahou o priblíženie sa slohovému a štýlovému výrazu (určenému AH výskumom a reštaurátorským výskumom).
8. Reverzibilita všetkých odborných reštaurátorských zásahov a technologických postupov od hmoty originálu.
9. Náležitá a primeraná prezentácia zreštaurovaného architektonického členenia, dôležitých výtvarných exteriérových a interiérových prvkov, článkov a detailov v kontexte NKP.

V podrobnostiach o podmienkach o vykonávaní odborných reštaurátorských prác a o reštaurátorskej dokumentácii je potrebné postupovať podľa § 33 pamiatkového zákona a v zmysle všetkých súvisiacich predpisov.

Z hľadiska záujmov ochrany pamiatkového fondu správny orgán požaduje rešpektovať podmienky rozhodnutia č. KPÚKE-2018/20523-3/84554/JJ o nových skutočnostiach a nových nálezových situáciách zo dňa 22.10.2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27.11.2018.

B. Správny orgán pre zabezpečenie, prípravu a realizáciu výskumnej činnosti a reštaurátorských prác na celej NKP z hľadiska záujmov ochrany pamiatkového fondu určuje tieto podmienky:

1. V podrobnostiach o podmienkach o vykonávaní reštaurátorských prác a o reštaurátorskej dokumentácii je potrebné postupovať podľa § 33 pamiatkového zákona a v zmysle všetkých súvisiacich predpisov, určených pre reštaurovanie.
 2. Z hľadiska záujmov ochrany pamiatkového fondu správny orgán požaduje rešpektovať podmienky najmä týchto rozhodnutí:
 - rozhodnutie o zámere obnovy NKP č. KE-12/491-04/2444/SM zo dňa 14.5.2012, ktoré je naďalej platné, keďže sa v lehote troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti už vykonávali úkony, na ktoré sa vzťahuje;
 - rozhodnutie o zámere obnovy NKP č. KPUKE-2016/18019-6/78786/TI zo dňa 14.10.2016, ktorého právoplatnosť bola nadobudnutá dňa 07.11.2016;
- a požiadavky záväzných stanovísk k čiastkovým AH výskumom:

- záväzné stanovisko č. KE-13/258-04/1752/SM zo dňa 08.04.2013 k prípravnej dokumentácii obnovy - čiastkový AH výskum koruny murív a pozostatky krovných konštrukcii hradu Krásna Hôrka – Návrh obnovy: Mgr. Luboš Kürthy, J. Horvátha 896/22, 967 01 Kremnica a Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen, január – február 2013;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2013/18077-3/73819/SM zo dňa 18.11.2013 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Dolný hrad objekt kasárne: Mgr. Luboš Kürthy a Mgr. Barbora Glocková, J. Horvátha 896/22, 967 01 Kremnica, máj – jún 2013;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/2517-2/5120/SM zo dňa 22.01.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – objekt Františka, SZ bašta a Kuchyňa s pekárňou: Mgr. Luboš Kürthy a Mgr. Barbora Glocková, J. Horvátha 896/22, 967 01 Kremnica, január – jún 2014;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/11032-3/34293/SM zo dňa 25.05.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Chodba arkádová, Severný palác hradného jadra: Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v roku 2014;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/11885-3/37366/SM zo dňa 04.06.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Palác hradný a Palác hradného jadra: Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v roku 2015;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/12023-2/7852/SM zo dňa 08.06.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – tzv. Stredný hrad, JZ fasáda Rákocziho paláca a fasády JV bašty: Mgr. Luboš Kürthy a Mgr. Barbora Glocková, J. Horvátha 896/22, 967 01 Kremnica, február – apríl 2015;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/13825-3/44172/SM zo dňa 02.07.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Parkán a Múr parkánový: Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v roku 2014;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/14846-4/51883/SM,DU zo dňa 31.07.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Múr hradbový a Terasa delová: Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v roku 2014;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/14852-3/52535/SM zo dňa 04.08.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – tzv. Stredný hrad Z fasáda objektu Františky fasády a fasády SZ bašty: Mgr. Luboš Kürthy a Mgr. Barbora Glocková, J. Horvátha 896/22, 967 01 Kremnica, jún 2014;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/16732-3/61402/SM zo dňa 10.09.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Brána východná: Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v roku 2015;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/16742-2/61602/SM zo dňa 10.09.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy - AH výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – Veža obytná: Mgr. Michal Šimkovic, Kimovská 2341/4, 960 01 Zvolen a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v roku 2015;
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2015/17951-3/64349/SM,DU zo dňa 24.09.2015 k prípravnej dokumentácii obnovy – Ah výskum časti NKP: hrad Krásna Hôrka – záverečné vyhodnotenie: Mgr. Luboš Kürthy, Mgr. Michal Šimkovic, Mgr. Barbora Glocková, Ing. Tomáš Kyncl a Mgr. Tomáš Janura, PhD. v auguste 2015.
- záväzné stanovisko č. KPUKE-2021/4805-4/29204/TI,DU,so,TM zo dňa 16.04.2021 k projektovej dokumentácii obnovy – Krásnohorské Podhradie – Obnova hradu Krásna Hôrka a revitalizácia bezprostredného okolia hradu, spracovanej kolektívom projektantov, zodpovedný projektant – autorizovaný inžinier SKSI prof. Ing. Anton Puškár, PhD., reg. č. 3143*Z*1, v odbore Pozemné stavby Bratislava, október 2019.

3. Pri obnove / reštaurovaní bude zachovaná základná objemová a priestorová skladba NKP. Budú regenerované jej všetky hlavné, stavebne previazané časti, dôležité formotvorné a slohotvorné prvky, zhodnotená architektonická hodnota, vizuálna a výtvarná celistvosť autentických kamenných článkov, hodnotných omietkových vrstiev a úprav povrchov.
4. Na potvrdenie umelecko-historických hodnôt a preskúmanie súčasného stavu NKP zabezpečí vlastník podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona u reštaurátora vykonanie komplexného reštaurátorského výskumu a na jeho základe vypracovanie **Návrhu na reštaurovanie** (ďalej len „Návrh“).
5. Pred začiatkom reštaurátorského výskumu vlastník zabezpečí v exteriéri a interiéri NKP postavenie pracovného lešenia pre tím reštaurátorov. Lešenie musí byť odborne navrhnuté a montované tak, aby bolo bezpečné po stránke statickej, funkčnej a pracovnej, a aby neznečisťovalo (napríklad hrdzou) počas užívania objekty hradu, s ktorými bude v styku. Pri práci reštaurátorov nebude pritom dochádzať k horizontálnym a vertikálnym pohybom a priehybom lešenia. Pracovné plošiny a prístupy je nutné dimenzovať v takých výškach, z ktorých bude fyzicky dostupná každá časť architektonického členenia, kamenného muriva, steny s korunou a klenby miestnosti, resp. umiestniť pochôdzne lávky v takých polohách, z akých budú mať reštaurátori neobmedzený a bezproblémový prístup k jednotlivým plochám a prvkom.
6. Medzeru medzi vnútorným (nechráneným) okrajom lešenia a murivom objektu minimalizovať z dôvodu ochrany reštaurátorov pred pádom a padajúcimi predmetmi. Pre optimálny priebeh reštaurátorských prác bude pracovné lešenie vybavené potrebnými technickými zariadeniami, výťahom, mechanizmami pre zabezpečenie stavebných materiálov do jednotlivých poschodí, prívodom vody, elektrickou energiou – upresnenie požiadaviek definuje zodpovedný reštaurátor, ktorý bude vykonávať výskum a samotné reštaurovanie. Pri práci reštaurátorov nebude dochádzať k zatekaniu technologickej vody na spodné časti murív a podlažia. Konštrukcia pracovného lešenia nebude kotvená v žiadnom dôležitom architektonickom článku alebo v mieste, kde sa môže nachádzať historická omietková úprava a výtvarná výzdoba. Bude prekrytá bezpečnostnými ochrannými sieťami tak, aby nedochádzalo počas reštaurátorských prác k ich znehodnoteniu, znečisteniu a poškodeniu.
7. Pre zabezpečenie funkčnej pracovnej plošiny je potrebné, aby lešenie postavil odborník, ktorý má požadované osvedčenie pre takúto činnosť, po predchádzajúcej konzultácii so zodpovedným reštaurátorom.
8. Počas reštaurovania budú v areáli hradu vytvorené technické zázemia pre tím reštaurátorov, vhodné plochy pre uloženie, transport a manipuláciu stavebných materiálov, pre ošetrovanie a opracovanie kamenných prvkov, rekonštrukciu a konzervovanie architektonických článkov, resp. pre vytvorenie dočasnej skládky druhotného odpadu, ktorý bude z jeho priestranstva okamžite odváňaný, a to v koordinácii s postupom stavebných prác na obnove.
9. Podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona pre prípravu a realizáciu reštaurovania bude nevyhnutné vykonať špecializované reštaurátorské výskumy, nakoľko si to plánovaný reštaurátorský projekt vyžaduje. Proces obnovy NKP si vyžiada súčinnosť viacerých reštaurátorov, ktorých špecializácia a odborná spôsobilosť je zameraná predovšetkým na reštaurovanie kamenných architektonických článkov, muriva a nadväzujúcich omietok, reštaurovanie štukových architektonických článkov a súvisiacich omietok, reštaurovanie drevených architektonických prvkov, resp. reštaurovanie nástennej maľby, historickej omietky a muriva, ako i reštaurovanie kovových prvkov.
10. Komplexný reštaurátorský výskum realizovať na celej ploche nosných murív, nachádzajúcich sa v exteriéri a interiéri hradného komplexu. V priebehu ich skúmania aplikovať nedeštruktívne - deštruktívne metódy, odobrať vzorky, nevyhnutné pre laboratórny výskum, za účelom stanovenia optimálnych technológií pre čistenie, stabilizáciu hmoty, pre rekonštrukciu chýbajúcich objemov, pre jednotlivé druhy použitého kameňa, konzerváciu povrchu, tmelenie a plombáž doplnkov a konečné zjednotenie, nanášanie a spôsob úpravy jednotlivých omietok a mált.

11. Časť reštaurátorských úkonov (sanácia muriva, spevnenie povrchu, stabilizácia podkladov, lokálne čistenie) budú realizované už súbežne s výskumnými prácami pri odstraňovaní druhotných zásahov a vrstiev z hmoty historických stavieb, aby nedošlo k zániku novoodkrytých detailov.
12. Pri ošetrovaní všetkých povrchov pietne dbať aj na zachovanie a konzerváciu stôp všetkých úprav povrchov a technických zásahov, svedčiacich o postupoch vtedajších kamenárov, murárov, štukatérov a maliarov (napr. otláčky po opracovaní nanesených omietok, zvyšky po zatekajúcej malte, zanechané stopy kamenárskych značiek, datovania, vrýpaných nápisov a mien – historické graffiti, ako aj zaniknutej alebo prekrytej sgrafitovej výzdoby). Tieto detaily bude reštaurátor podrobne dokumentovať už počas prác, a následne ich vyhodnotí a zapracuje do dokumentácie skutočne vykonaných reštaurátorských prác.
13. Nezvetrané historické omietkové podklady s výtvarnou výzdobou budú zachované. Bez odborného vyhodnotenia a diagnostikovania ich stavu reštaurátorom je neprípustné, aby boli plošne alebo lokálne odstránené. Je pritom nevyhnutné, aby boli odstránené sekundárne vrchné nátery, neodborné vysprávky, materiálovo a technologicky nevyhovujúce stierky či tmeľy, ktoré deformujú tvar a textúru povrchov.
14. Použiť paropriepustné materiály, ktoré budú kompatibilné a vhodné pre aplikáciu na historických konštrukciách, resp. ktoré sú obsahovo i materiálovo zhodné s pôvodnými zmesami. Nové objemy omietok budú precízne nanesené na ošetrované a skonsolidované murivá, zarovnané do hraníc jestvujúcich omietok. Finálnu úpravu hľadania a opracovania nanesených plôch preukáže na základe vykonaných skúšok reštaurátor. Nová výtvarná úprava exteriéru a interiéru hradu vzíde z konkrétneho návrhu reštaurátora.
15. Celý priebeh výskumu bude podrobne zdokumentovaný v písomnej, grafickej a fotografickej forme, zaznamenaný a zdôvodnený v dokumentácii o výskume. Nevyhnutnou súčasťou výskumnej dokumentácie sa stanú tieto exaktné poznatky a overené údaje:
 - porovnanie získaných poznatkov z reštaurátorského výskumu s preukázanými údajmi z AH výskumu, na základe ktorého sa exaktne potvrdí, spresní a stanoví celková hodnota poznania o histórii, vývoji, úpravách a premenách celého hradného komplexu;
 - detailný položkový inventarizačný súpis zachovaných častí a návrh spôsobu ich obnovy, vrátane zámeru reštaurovania, jeho porovnanie so zozbieraným materiálom s predchádzajúcimi pamiatkovými výskumami;
 - zhodnotenie všetkých stavebných úprav a rekonštrukčných zásahov, vykonaných v minulosti v exteriéri a interiéri objektov, na základe stratigrafických zistení jednotlivých vrstiev;
 - špecifikácia súčasného technického stavu so stanovenými druhmi poškodení a príčinami, ktoré spôsobili deštrukciu, znehodnotenie a opotrebovanie skúmaných častí NKP;
 - návrh a rozsah odstránenia nevhodných stavebných úprav a zásahov v exteriéri a interiéri objektov hradu;
16. Uvedené položky výskumu budú zapracované do obsahu 1. stupňa reštaurátorskej dokumentácie. Stanú sa sumarizačným a východiskovým podkladom pre celý reštaurátorský projekt obnovy NKP. Nevyhnutné doplnenie poznámkového aparátu a jednoznačné zodpovedanie všetkých dôležitých historických súvislostí a datovania hlavných vývojových etáp napomôže reštaurátorom správne prezentovať a uviesť architektúru objektov do požadovanej výrazovej kvality a slohovej čistoty.
17. Obnova NKP bude realizovaná štandardnými technológiami, vhodnými pre historickú architektúru, pre najstaršie kamenné murivá a články, autentické maltové pojivá a omietkové vrstvy, pre všetky umelecko-remeselné prvky. Návrh na reštaurovanie, ochranu a prezentáciu NKP bude založený na konzervačno – rekonštrukčnom princípe, v rámci ktorého budú uvedené časti, články a detaily hradu intaktne zachované, sanované, zregenerované a scelené do zodpovedajúceho výrazu.
18. Spôsob prezentácie najhodnotnejších kamenných článkov, detailov a povrchových úprav (domodelovanie, uzatvorenie a scelenie tvaru do hraníc pôvodného prvku, zachovanie

torzálneho stavu alebo prekrytie kameňa omietkou, rekonštrukcia a hľadanie omietok podľa textúry originálu, výtvarno – optické scelenie výzdoby a záverečná farebná úprava povrchov) sa bude opierať o získané relevantné poznatky z výskumnej činnosti. Konečné riešenie a záverečná interpretácia jednotlivých architektonických diel bude známa a jasná po celkovej sumarizácii výsledkov z reštaurátorského výskumu a stanovená v rozhodnutí k Návrhu na reštaurovanie.

19. Metodika reštaurovania bude od začiatku postavená na preferencii ostatnej zachovanej - historicky hodnotnej vrstvy, pochádzajúcej z obdobia zo začiatku 20. storočia, kedy hrad Krásna Hôrka patril do vlastníctva rodiny Andrassyovcov a bol upravený do podoby tzv. rodového múzea. V prípade významnejších nálezov, pri ktorých výskum preukáže výrazný rozsah zachovania starších omietkových a hodnotnejších výtvarných úprav (slohoovo priradených do obdobia renesancie), resp. kvalita nálezov by predstavovala jedinečný prínos pre obohatenie fondu NKP, bude správny orgán akceptovať ich reštaurovanie a prezentáciu v zodpovedajúcom pravdivom výraze. Reštaurátor pre tento model obnovy v reštaurátorskej dokumentácii predloží alternatívne riešenia a interpretačné postupy, ktoré podrobne vysvetlí, náležite vyhodnotí a zdôvodní v technologickej časti Návrhu.
20. Reštaurátorský výskum a práce podľa § 33 odseku 7 pamiatkového zákona môže vykonávať:
 - Člen Komory reštaurátorov SR, ktorý má odbornú spôsobilosť a zákonom stanovenú prax v požadovanom odbore, podľa § 5 odseku 2 písmena a) zákona č. 200/1994 Z. z. o komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov.
 - Vysoká škola v rámci študijného programu reštaurátorská tvorba, uskutočňovaného v študijnom odbore reštaurátorstvo.
21. Všetky realizované reštaurátorské, konzervátorské a rekonštrukčné zásahy, vyšpecifikované v Návrhu, budú od hmoty originálov reverzibilné a pre budúce reštaurátorské projekty ľahko odstrániteľné.
22. Reštaurátor presne vymedzí rozsah všetkých reštaurátorských zásahov na NKP a stanoví, ktoré časti objektov hradu môžu byť obnovené umelecko – remeselným spôsobom, a aká osoba má ich vykonať.
23. Návrh bude vyhotovený pre každý druh reštaurovania osobitne: pre kamenné architektonické články a murivá, pre omietnuté plochy stien a klenby, pre všetky umelecké – remeselné prvky, pre výtvarné úpravy a výzdobu, nakoľko ide o rozdielne technické a technologické postupy, ktoré však budú prizvanými reštaurátormi navzájom koordinované.
24. Do Návrhu reštaurátor zahrnie návrh ochrany zreštaurovaných diel pred možným znehodnotením, poškodením, znečistením, ako aj odporúčania pre vlastníka pre kvalitnú údržbu a prezentáciu nielen samotnej kultúrnej pamiatky, ale aj okolitého prostredia.
25. Vlastník NKP zabezpečí úzku spoluprácu všetkých zainteresovaných odborníkov, ktorí sa budú spolupodieľať na príprave a realizácii záchranného projektu. Všetka stavebná činnosť a všetky uvedené práce budú koordinované vlastníkom a hlavným garantom reštaurovania, aby nedochádzalo počas celej akcie k nežiaducim finančným, technickým a technologickým prestojom. V tejto súvislosti správny orgán odporúča vypracovať vhodný harmonogram nadväzujúcich stavebných, reštaurátorských, rekonštrukčných, umelecko-remeselných a konzervátorských činností vzáujme predísť v budúcnosti nežiaducemu zhoršovaniu technického stavu i poškodzovaniu pamiatkových hodnôt NKP.
26. Pre kvalitu reštaurovania častí NKP a profesionálne zvládnutie projektu požaduje správny orgán, aby od začiatku a potom v celom priebehu bola zabezpečená osobná účasť reštaurátorov pri všetkých odborných prácach, a nie len ich prítomnosť na kontrolných dňoch.
27. Výsledky z reštaurátorského výskumu spracovať do Návrhu v predpísanom rozsahu, podľa § 5 vyhlášky č. 231/2014 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška“). Návrh na reštaurovanie bude kompletizovaný ako autorizovaný dokument v pevnej väzbe s číslovanými stranami a s predpísanou fotodokumentáciou. Súčasťou návrhu na reštaurovanie bude aj jeho

elektronická verzia, ktorá musí byť obsahovo totožná s vytlačenou verziou podľa § 5 odseku 3 Vyhlášky.

28. Nakoľko celková obnova a reštaurovanie hradu Krásna Hôrka predstavuje zložitý a komplexný problém, ktorý bude potrebné jednotne metodicky riešiť, vrátane syntetického zhodnotenia výsledkov architektonicko - historického, archeologického, sanačného a reštaurátorského výskumu, resp. charakter všetkých reštaurátorských úkonov si vyžaduje vysoko odborný a kvalifikovaný teamový prístup k hradnej architektúre, predloží vlastník, podľa § 5 odseku 2 písmeno i) Vyhlášky komplexne spracovanú reštaurátorskú dokumentáciu na Pamiatkový úrad SR Bratislava, a to za účelom posúdenia v Odbornej reštaurátorskej komisii (ďalej len „OMK PÚSR“). Po vyjadrení komisie vlastník po korekcii Návrhu predloží finálnu verziu Návrhu na správny orgán, ktorý k nemu vydá osobitné rozhodnutie podľa § 33 odseku 6 pamiatkového zákona.
29. Vlastník zabezpečí, aby samotné reštaurovanie sa realizovalo až po vydaní rozhodnutia k návrhu na reštaurovanie správnym orgánom.
30. Ak v priebehu samotného reštaurovania dôjde k novým skutočnostiam alebo k odkrytiu nepredpokladaného nález, je zodpovedný reštaurátor podľa § 33 odseku 9 pamiatkového zákona povinný práce prerušiť až do vydania rozhodnutia správneho orgánu o náleze. Správny orgán rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od prerušenia reštaurátorských prác.
31. Vlastník oznámi s uvedením čísla tohto rozhodnutia písomne (alebo e-mailom na adresu: podatelna.ke@pamiatky.gov.sk) správne mu orgánu v predstihu min. 7 dní začiatok rešt. výskumu NKP, podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona. Po ukončení výskumných prác in situ reštaurátor vykoná prezentáciu vlastných poznatkov na mieste, na ktorú prizve vlastník aj zástupcu správneho orgánu, a tento o prezentácii vyhotoví úradný záznam zo štátneho dohľadu.
32. Vlastník bude zvolávať v priebehu výskumu aj reštaurovania pravidelné kontrolné dni za účasti správneho orgánu a zodpovedného reštaurátora, na ktorom bude správny orgán podrobne informovaný o technologických postupoch a priebehu reštaurovania NKP.
33. V priebehu reštaurovania bude reštaurátor viesť reštaurátorský denník, podľa § 6 odseku 5 Vyhlášky, a kópia tohto denníka bude súčasťou dokumentácie vykonaných reštaurátorských prác.
34. Každú závažnú zmenu a zmenu oproti alebo nad rámec tohto rozhodnutia vlastník vopred prerokuje a predloží na odsúhlasenie správne mu orgánu podľa § 32 odseku 2 pamiatkového zákona.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu bude vykonávať správny orgán, podľa § 32 odseku 13 pamiatkového zákona.

Rozhodnutie podľa § 44a pamiatkového zákona po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Odôvodnenie

Vlastník: Slovenské národné múzeum, Vajanského nábrežie 2, P. O. BOX 13, 811 06 Bratislava, zastúpený správcom: Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar, Kaštieľna 6, 049 21 Betliar, štatutárne zastúpeného Mgr. Timeou Mátéovou, riaditeľkou SNM - MB, podal na správny orgán dňa 11.03.2021 žiadosť o posúdenie zámeru na reštaurovanie historických omietkových vrstiev, najhodnotnejších povrchových a výtvarných úprav NKP: **Hrad Krásna Hôrka**, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod č. 518/1-22, situovanej na hradnom kopci, nachádzajúcej sa v extraviláne obce Krásnohorské Podhradie - smerom na sever od jej zástavby, na parcele č. 390, súpisné č. 600, podľa listu vlastníctva č. 346, okres: Rožňava, Obec: Krásnohorské Podhradie, katastrálne územie: Krásnohorské Podhradie.

Správny orgán posúdil vecný obsah podania z hľadiska záujmov, chránených pamiatkovým zákonom, objektívne zhodnotil rozsah pripravovanej obnovy a reštaurovania, zbral na vedomie hlavné dôvody pre zamýšľaný zámer reštaurovania a komplexnej obnovy hmotnej a objektovej skladby NKP. Správny orgán nepovažoval za nutné vykonanie miestneho zisťovania vo veci, nakoľko predmet predloženého zámeru je mu dostatočne známy z vykonávania štátneho dohľadu podľa § 32 odseku 13 pamiatkového zákona počas viacročnej etapovitej obnovy NKP. Jej aktuálny stav priamo vyplýva z rozsahu predloženej špecifikácie a návrhu obnovy a prezentácie NKP, spracovanej Ing. arch. Robértom Erdélyim, PhD., Projekčné oddelenie, Slovenské národné múzeum, Bratislava.

Z obsahu predloženého podania správny orgán zistil, že zámerom vlastníka je realizovať komplexný reštaurátorský výskum a reštaurátorské práce na jednotlivých objektoch hradu Krásna Hôrka pod dohľadom reštaurátora. Predstava vlastníka pre odborný zákrok bola v tomto podaní riadne vyšpecifikovaná a náležite zdôvodnená. V tejto súvislosti správny orgán preskúmal dostupnú písomnú agendu, ktorú tvoria rozhodnutia a záväzné stanoviská, odborné – metodické vyjadrenia, exaktné materiály a podklady, vydané správnym orgánom v rokoch 2012-2021. Grafická a fotografická dokumentácia, ktorá súvisí so záchranou, obnovou a revitalizáciou hradu Krásna Hôrka od požiaru jeho strešných konštrukcií a interiérov dňa 10. marca 2012, uzatvára rozsiahly poznámkový aparát. Správny orgán v tejto súvislosti zároveň preštudoval poznatky, získané z predchádzajúcich AH výskumov a čiastočných reštaurátorských výskumov, ktoré navzájom porovnával a konfrontoval so súčasným stavom poznania. Realizácia výskumu a vyhodnotenie výsledkov sa stane odborným podkladom pre kvalifikovanú obnovu / reštaurovanie jednotlivých hradných objektov a ich najhodnotnejších celkov: detailov a prvkov.

Vzhľadom na skutočnosť, že projekt celkovej obnovy NKP predstavuje komplexný problém, ktorého charakter a cieľ je potrebné správne metodicky vyhodnotiť a nastaviť, a že preštudovanie kľúčových archívnych materiálov si vyžiadalo dlhší čas, správny orgán z uvedených dôvodov nedokázal danú vec vybaviť v priebehu tridsaťdňovej lehoty. Preto správny orgán oznámil vlastníčkovi listom č. KPUKE-2021/5649-3/26905/JJ zo dňa 09.04.2021, že predpokladaná lehota vybavenia jeho žiadosti bude do 60 dní.

Hradný komplex so súborom historických stavieb je nositeľom výnimočnej historickej informácie a príkladom nesmiernej hodnoty s jasne čitateľným stavebným vývojom jednotlivých slohových etáp. Krásna Hôrka je jedným z najlepšie zachovaných stredovekých hradov na území Slovenska a jediným hradom na území bývalej Gemerskej župy, ktorý nie je v ruinálnom stave. Hrad, ako sídlo dvoch významných šľachtických rodov: Bebekovcov a Andrassyovcov, zohral významnú úlohu v období neskorého stredoveku a v protitureckých bojoch v Uhorsku, a tiež v období stavovských povstaní. Tomu zodpovedá aj jeho postupné rozširovanie a modernizovanie v priamej závislosti od vývoja bojovej techniky. Poslední Andrassyovci zmenili hrad na múzeum, ktoré sprístupnili širokej verejnosti. Hrad Krásna Hôrka je zriedkavým prípadom plynulého vývoja, kedy sa z bývalého opevneného sídla mocných feudálov postupom času sa stalo honosné šľachtické obydlie a miesto reprezentácie moci a bohatstva, ktoré bolo ponechané neskoršími pokoleniami v nezmenenej podobe ako pamiatka na (zašlú) slávu rodu. Dialo sa to priamym pričinením dedičov tohto majetku, ktorí pochopili, že význam zachovanej stavby presahuje rámec toho, aby slúžila len pre súkromné účely rodiny, a preto ju sprístupnili aj verejnosti. Vďaka tomu aj po zániku politickej moci a spoločenského postavenia ich majiteľov si stavba zachovala svoj význam ako múzeum a ako architektonická pamiatka. Keďže premena starého feudálneho strediska moci na verejno - prospešnú stavbu: múzeum sa diala ešte za života potomkov rodu Andrassyovcov, v držbe ktorých bol hrad nepretržite 300 rokov, ostala na mieste väčšina pôvodného zariadenia, ktoré ešte bolo doplnené samotnými majiteľmi predmetmi, pochádzajúcimi z ich ostatných kaštieľov, ktoré tiež zdedili po svojich predkoch. Vďaka tomu nielen výstavné priestory, ale aj väčšina zbierkových predmetov je autentická súčasť rodových majetkov, čo je veľmi zriedkavým javom v našich múzeách.

Situovanie Hradu Krásna Hôrka v širokej kotline rieky Slaná a potoka Čremošná patrí k najkrajším krajinným scenériám na Slovensku - príkladom spolupôsobenia kultúrneho dedičstva s krajinným prostredím. Hrad je situovaný na osamelom homolovitom nezalesnenom kopci v predpolí dvíhajúceho sa masívu Volovských vrchov a tvorí výraznú krajinnú dominantu rozsiahlej oblasti. Keďže sa na tomto území do súčasnosti pomer zastavaného územia a prírodnej krajiny zásadne nezmenil a nevyskytli sa tu ani

výraznejšie negatívne novodobé stavebné zásahy, hrad si tradičnú funkciu výraznej krajinej dominanty zachoval bez zásadných narušení a zmien, čo tiež patrí v rámci Slovenska k ojedinelým javom.

Hrad v závere svojho stavebného vývoja sa skladal z viacerých celkov: z najvyššie položeného hradného jadra, z nižšie položených predhradí I, II, III a z predpolia v najnižšej polohe. Prístupová cesta ústila do hradného komplexu od východu a po prekonaní troch brán vyúsťovala na nádvorí predhradia I. **Hradné jadro** pozdĺžneho pôdorysu maximálnej dĺžky cca 45 m a šírky cca 30 m zaberá vrcholovú polohu a je situované v severnej časti hradného komplexu. Pozostáva z veže vo východnom ukončení jadra (PO 518/1); z paláca hradného I (PO 518/2), pristavaného k veži z južnej strany; paláca hradného II (PO 518/3), ktorý zaberá severnú časť jadra; z nádvorcia hradného I (PO 518/4), ktorý sa rozprestiera medzi dvomi palácami a zo studne (PO 518/5), ktorá sa nachádza v severozápadnom nároží nádvorcia I. Hranolovitá obytná veža, posilnená opornými piliermi, stojí vo východnom ukončení hradného jadra. K južnej fasáde veže prilieha neskôr postavený jednotraktový obdĺžnikový dvojpodlažný palác I, ktorý je na západnej strane ukončený päťbokou trojpodlažnou vežou. Zo severnej strany je pristavaný k palácu I a k veži trojkřídlový palác II. Medzi tromi křídlami paláca II a palácom I na južnej strane sa rozprestiera malé nádvorie I približne štvorcového tvaru. Na nádvorí I, v jeho severozápadnom nároží, sa nachádza studňa, hlboká cca 138 m. **Predhradie I** sa na hradné jadro napája z východnej, južnej a západnej strany. Predhradie má zhruba trojuholníkovitý pôdorys. Maximálna dĺžka predhradia I je cca 100 m a šírka cca 60 m. Predhradie I pozostáva z múru hradbového I (PO 518/6); bašty I (PO 518/7); plošiny delostreleckej (PO 518/8); kaplnky I (PO 518/9); paláca hradného III (PO 518/10); paláca hradného IV (PO 518/11), bašty II (PO 518/12); budovy I (PO 518/13) a z nádvorcia hradného II (PO 518/14). **Predhradím I** sa v podstate zopakovala dispozícia hradného jadra v nižšej polohe. Objekty predhradia I sa rozprestierajú smerom na východ, juh a západ od hradného jadra. Nový pevnostný systém pôdorysu nepravidelného trojuholníka bol na nárožiach zosilnený tromi delovými baštami vybavenými širokými delovými strieľňami. Najmohutnejšia z nich, juhovýchodná bašta obdĺžnikovitého pôdorysu so zaoblenou východnou časťou (v literatúre nazývaná bašta Dobó alebo Dobogó) je v súčasnosti kaplnkou I. Dve ďalšie bašty: bašta II západná a bašta I severovýchodná majú podkovovitý pôdorys a sú menšie a nižšie. Pásky obranných múrov medzi obrannými baštami boli tiež vybavené systémom delových strieľní, z ktorých sa mnohé zachovali. V priestore medzi baštou I a kaplnkou I sa nachádza plošina delostrelecká, ktorá mala zabezpečiť ochranu z najprístupnejšej - východnej strany. Za kaplnkou I, smerom na západ, sa nachádza palác hradný III, ktorý bol pristavaný k pôvodnému múru hradbovému. Jeho severná fasáda, obrátená smerom do nádvorcia II, je ozdobená pavlačou s kovanými mrežovými parapetmi, vysunutou na kamenných krakorcoch. Smerom na západ od paláca hradného III sa nachádza palác hradný IV, ktorého prvé nadzemné podlažie slúži ako prejazd a nachádza sa tu aj vstupná brána, sprístupňujúca predhradie I. V západnej časti nádvorcia II sa nachádza budova I (kuchyňa a pekáreň). Budova I a obidva paláce sú navzájom prepojené dodatočne postavenou arkádovou chodbou. Nádvorie II vyplní priestor medzi stavbami hradného jadra a stavbami predhradia I na východnej, južnej a západnej strane. **Predhradie II** sa napája na predhradie I z južnej strany. Predhradie II má zhruba obdĺžnikovitý pôdorys. Jeho maximálna dĺžka je cca 60 m, šírka cca 18 m. Pozostáva z brány (PO 518/15), budovy II (PO 518/16) a z nádvorcia hradného III (PO 518/17). Neskoro-renesančná - ranobaroková budova s kuchyňou a radom obytných miestností – budova II (kasárne), tvorí južnú časť predhradia II. Predhradie II je na východnej strane ukončené bránou. Úzky priestor medzi budovami predhradia II na juhu a medzi kaplnkou I a palácom III predhradia I na severe vyplní nádvorie III, ktoré smerom na východ klesá. **Predhradie III** sa nachádza na východnej strane. Je orientované v smere sever-juh. Napája sa na predhradie I a II z východnej strany. Má obdĺžnikovitý pôdorys, jeho maximálna dĺžka je cca 72 m, šírka cca 18 m. Pozostáva z múru parkánového (PO 518/18); z parkánu (PO 518/19) a z predbránia (PO 518/20). Predhradie III je najmladšou časťou hradu. V priestore parkánu existovala v 19. storočí malá neogotická pohrebná kaplnka, ktorá sa nezachovala. V zatrávnenom priestore parkánu sa nachádzajú kamenné profily, pochádzajúce z tejto kaplnky. Na múr parkánový nadväzuje od juhu predbránie, malý štvorcový priestor, ktoré je od severu vymedzené parkánom a kaplnkou I a od západu budovou II a bránou. Od východu a juhu ho vymedzuje múr hradbový, v zalomení ktorého sa nachádza malá bašta. Vo východnom úseku múru hradbového je umiestnená najmladšia, neskorobaroková brána hradu s mohutným kamenným portálom. Tento malý, najneskôr opevnený priestor umožnil priame prepojenie medzi predhradím II a III. V súčasnosti už toto prepojenie neexistuje, lebo schodisko, vedúce pod kaplnkou I z predbránia do priestoru parkánu,

bolo rozobraté. Predpolie: v predpolí hradu sa nachádza v blízkosti predbránia kaplnka II (PO 518/21) so sochou sv. Jána Nepomuckého a na úpätí južného svahu hradného kopca stojí malá prístenná kaplnka III (PO 518/22), zasvätená Panne Márii. Pamiatková hodnota hradného komplexu spočíva v skoro intaktnom zachovaní veľkej časti jeho pôvodnej architektúry, v ktorej sa dajú identifikovať jednotlivé slohotvorné prvky od gotiky po historizmus. Najcennejšia a najkompaktnejšie zachovaná je architektúra renesančnej etapy. Stavba sa vyznačuje historickou, architektonickou a výtvarnou hodnotou. Taktiež sa vyznačuje výraznými krajinnými a urbanistickými hodnotami. Jednou z jeho pamiatkových hodnôt je pôsobivé hmotovo-priestorové rozloženie jednotlivých pamiatkových objektov na temene kopca. Hrad bol od počiatku dominantou, ovládajúcou rozsiahly priestor, a túto svoju tradičnú funkciu si zachoval bez zásadných narušení a zmien až do súčasnosti, čo patrí v rámci Slovenska k ojedinelým javom.

Obnova hradu Krásna Hôrka si vyžaduje vysoko profesionálny prístup zainteresovaných odborníkov a kvalifikovaný odborný zákrok zo strany viacerých špecializovaných reštaurátorov. V danom prípade pôjde o zložitý reštaurátorský proces, v priebehu ktorého bude potrebné vykonať náročné technické a technologické operácie. Reštaurátori budú musieť preskúmať a diagnostikovať technický stav všetkých pamiatkových objektov, nezávisle vyhodnotiť nové poznatky zo spracovaného pamiatkového výskumu a projektovej dokumentácie obnovy, názorovo konfrontovať novú kvalitu informácií projektanta - výskumníka s vlastnými poznatkami a laboratórne vyhodnotenými vzorkami. Overená analýza a komplexný pohľad na skúmané architektonické dielo prispeje k správnej voľbe reštaurátorského zásahu a k skvalitneniu ochrany o NKP. Preto správny orgán stanovil vlastníčkovi podmienku, aby reštaurátorský výskum vykonal a samotné reštaurovanie odborne riadil kvalifikovaný reštaurátor, ktorý má oprávnenie vykonávať takýto výskum, ktorý je zapísaný v zozname reštaurátorov, vedenom reštaurátorskou komorou, a ktorý má odbornú spôsobilosť a zákonom stanovenú prax v požadovanom odbore, podľa § 5 odseku 2 písmena a) zákona č. 200/1994 Z. z. o komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov. Miera všetkých reštaurátorských zásahov do autenticity NKP bude korigovaná a prispôsobovaná v nadväznosti na zistené nové skutočnosti počas reštaurátorského výskumu.

Reštaurátorský výskum bude vykonaný štandardnými reštaurátorskými výskumnými metódami a technologickými postupmi. Postupným získavaním informácií z aplikovaných výskumov sa prehĺbi poznanie o historickej, umeleckej a technologickej stránke architektonického diela. Vykonávateľ reštaurátorského výskumu na základe exaktných postupov a metód preskúma stav všetkých murovaných konštrukcií, preverí rozsah zachovaných maltových podkladov a najstarších omietkových prevrstvení. V jednotlivých sondách opätovne identifikuje postupnú chronológiu naviazaných vrstiev, ktoré presne zdokumentuje, písomne zaznamená a graficky vyznačí do tabuliek. Odobratím vzoriek a laboratórnym skúmaním prvkového zloženia v hĺbkach a pásoch sond bude preukázaná časová následnosť stratigrafickej výstavby, konkretizované štruktúrálné zloženie, báza a vlastnosti materiálov spoločne s farebnými pigmentami povrchových úprav jednotlivých historických etáp. Reštaurátor navrhne vhodný spôsob renovácie kompaktnosti múrov a regenerácie maltových pojív, pokiaľ preukáže devastáčny účinky v ich jadre a na povrchu. Konsolidácia a upevnenie pôvodných omietok s fragmentami autentickej výtvarnej úpravy modernými metódami reštaurovania má byť s ohľadom na krehkosť takýchto nálezov vykonaná už pri výskumnej činnosti, pri odstraňovaní druhotných zásahov a vrstiev. Reštaurátor ďalej stanoví vhodné metódy obnovenia, odporučí materiálovú skladbu a navrhne presnú časovú následnosť pracovných úkonov tak, aby nedošlo k strate pamiatkových hodnôt tohto objektu, a aby po obnove a reštaurovaní mohol byť opätovne plnohodnotne využívaný a primerane (k svojej funkcii a hodnotám) aj prezentovaný.

Správny orgán určil podmienku, aby po ukončení terénnej časti výskumnej činnosti na mieste reštaurátor, ktorý ju vykonal, oznámil termín konania prezentácie výsledkov reštaurátorského výskumu správnomu orgánu a prizval ku tejto prezentácii okrem vlastníka aj správny orgán. Následne na základe výsledkov výskumu zodpovedný reštaurátor spracuje návrh na reštaurovanie. Je nutné, aby pri spracovaní Návrhu reštaurátor preštudoval a zahrnul doň aj poznatky, ktoré sú známe už z vykonaných AH výskumov. Návrh na reštaurovanie bude vyhotovený pre každý druh reštaurovania osobitne: pre kamenné architektonické články a murivá, pre omietnuté plochy stien a klenby, pre všetky umelecké – remeselné prvky, pre výtvarné úpravy a výzdobu, nakoľko ide o rozdielne technické a technologické postupy, ktoré však budú prizvanými reštaurátormi navzájom koordinované. Následnosť všetkých technologických postupov bude v návrhu jasne vyšpecifikovaná a zdôvodnená. Príslušná dokumentácia bude spracovaná

v rozsahu, ktorý presne stanovuje Vyhláška. Bude kompletizovaná ako autorizovaný dokument v pevnej väzbe s číslovanými stranami a s predpísanou fotodokumentáciou. Súčasťou návrhu na reštaurovanie bude i jeho elektronická verzia, ktorá musí byť obsahovo totožná s vytlačenou verziou podľa § 5 odseku 3 Vyhlášky.

Cieľom reštaurátorského zásahu je prezentovať exteriér a interiér objektov v dochovanom stave, s dôrazom na stabilizáciu nosných konštrukcií, upevnenie podkladov a povrchov najstarších omietkových prevrstvení do tej miery, aby sa zabránilo k ich ďalšiemu poškodzovaniu, a aby im bola predĺžená životnosť. Metodika reštaurovania bude od začiatku postavená na preferencii poslednej zachovanej - historicky hodnotnej - vrstvy, pochádzajúcej z obdobia zo začiatku 20. storočia, kedy hrad Krásna Hôrka patril do vlastníctva rodiny Andrassyovcov. V prípade významnejších nálezov, pri ktorých výskum preukáže výrazný rozsah zachovania starších omietkových a hodnotnejších výtvarných úprav (slohovo priradených do obdobia renesancie), resp. pokiaľ kvalita nových nálezov by predstavovala jedinečný prínos pre obohatenie pamiatkových hodnôt NKP, správny orgán bude akceptovať ich reštaurovanie a prezentáciu v zodpovedajúcom pravdivom výraze. Reštaurátor pre tento model obnovy v reštaurátorskej dokumentácii predloží alternatívne riešenia a interpretačné postupy, ktoré podrobne vysvetlí, náležite vyhodnotí a zdôvodní v technologickej časti Návrhu.

Nakoľko obnova hradu Krásna Hôrka predstavuje komplexný problém, ktorý bude založený na diferencovanom prístupe ku každému z jeho objektov a ku každej jeho historickej vrstve a fragmente, aby nedošlo v priebehu reštaurovania k nesprávnym interpretačným momentom, a aby boli problematické zásahy minimalizované, je nevyhnutné predložiť spracovanú reštaurátorskú dokumentáciu podľa § 5 odseku 2 písmeno i) Vyhlášky najprv na posúdenie na Pamiatkový úrad SR. Po vyjadrení Odbornej metodické komisie Pamiatkového úradu, ktorý má v takejto veci poradnú funkciu pre rozhodovanie správneho orgánu, vlastník predloží (po korekciách, pokiaľ budú nevyhnutné) finálnu verziu Návrhu na správny orgán, ktorý k nemu vydá osobitné rozhodnutie podľa § 33 odseku 6 pamiatkového zákona. Vlastník zabezpečí, aby samotné reštaurovanie sa realizovalo až po vydaní rozhodnutia k návrhu na reštaurovanie správnym orgánom.

Správny orgán pre realizáciu reštaurovania predpísal jej vykonávateľovi, aby rešpektoval podmienky rozhodnutí, vydaných v predchádzajúcom období, a pre pomoc reštaurátorovi i vlastníkovi ich vo výroku aj vymenoval. Ďalej určil, aby pri ošetrovaní povrchov omietok reštaurátor zachoval a zakonzervoval všetky stopy, úpravy a zásahy z najstarších stavebných etáp kostola, svedčiace o postupoch vtedajších kamenárov, murárov a maliarov (napr. dochované otlaky po opracovaní nanesených omietok, zvyšky po zatekajúcej malte, zanechané stopy kamenárskych značiek, datovania, vrýpaných nápisov a mien – historické graffiti). Tieto detaily bude reštaurátor podrobne dokumentovať už aj počas výskumných prác, po reštaurovaní ich následne vyhodnotí a zapracuje do dokumentácie skutočne vykonaných reštaurátorských prác. Správny orgán ďalej uložil časť reštaurátorských úkonov (sanácia muriva, spevnenie povrchu, stabilizácia podkladov, plošné alebo lokálne čistenie povrchov) vykonávať súbežne s prebiehajúcimi prácami pri odstraňovaní druhotných podkladových a farebných vrstiev. Zároveň požaduje, aby tento postup bol taktiež zdokumentovaný, písomne a fotograficky zaznamenaný. Ak by v priebehu reštaurovania došlo k novým skutočnostiam alebo k odkrytiu nepredpokladaného nálezu, musí reštaurátor práce prerušiť podľa § 33 odseku 9 pamiatkového zákona. V zmysle príslušného zákona správny orgán rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od prerušenia reštaurátorských prác. Rovnako tak podľa tohto ustanovenia, ak bude chcieť realizátor prác zmeniť navrhovanú technológiu alebo vlastný postup reštaurovania oproti odsúhlasenému konceptu reštaurovania, je povinný každú túto zmenu vopred prerokovať so správnym orgánom. V priebehu reštaurovania bude reštaurátor viesť reštaurátorský denník, podľa § 6 odseku 5 Vyhlášky, a kópia tohto denníka bude súčasťou dokumentácie vykonaných reštaurátorských prác. Jeho začiatok bude správnemu orgánu písomne oznámený (alebo e-mailom na adresu: podatelna.ke@pamiatky.gov.sk) minimálne 7 dní vopred, podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona.

Pre prípravu reštaurovania správny orgán predpísal i ďalšie formálne podmienky, ktoré vlastník má splniť pred začatím reštaurovania. Predovšetkým určil vlastníkovi písomne oznámiť začiatok reštaurátorských výskumov a reštaurátorských prác na NKP a to minimálne 7 dní vopred. V priebehu

vykonávania výskumu i samotného reštaurovania zaviazal vlastníka zvolávať pravidelné kontrolné dni, na ktorých bude správny orgán informovaný o priebehu prác.

V zmysle ustanovenia § 33 odseku 2 a 4 zákona o ochrane pamiatkového fondu správny orgán preskúmal predložený zámer na reštaurovanie NKP, a pretože nezistil dôvody, pre ktoré by odoprel udelenie súhlasu, pripustil tento zámer reštaurovania a pre zabezpečenie jej ochrany stanovil podmienky pre realizáciu reštaurátorského výskumu a spracovanie 1. stupňa reštaurátorskej dokumentácie a uložil i určité povinnosti vlastníkovi, špecifikované vo výroku, ktoré je povinný vlastník splniť.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava. Odvolanie je potrebné doručiť na Krajský pamiatkový úrad Košice, Hlavná 25, 040 01 Košice. Toto rozhodnutie je možné preskúmať súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. Kristína Markušová
riaditeľka

Krajský pamiatkový úrad Košice

Doručuje sa

1. Slovenské národné múzeum, Vajanského nábrežie 2, P. O. BOX 13, 811 06 Bratislava, IČO 00164721
2. Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar, Kaštieľna 6, 049 21 Betliar, IČO 00164721

Na vedomie

1. Obec Krásnohorské Podhradie, Hradná 156, 049 41 Krásnohorské Podhradie, IČO 003284421
2. Krajský pamiatkový úrad Košice, na založenie do spisu

Všeobecná agenda - rozhodnutie do vlastných rúk s fikciou doručenia**Predmet:** KPUKE-2021/5649-4/32231/JJ - rozhod.**Text:**

Krásnohorské Podhradie - hrad Krásna Hôrka - zámer na reštaurovanie historických omietkových vrstiev - rozhodnutie

Slovenské národné múzeum	
Dátum: 28. APR. 2021	
Číslo záznamu:	Číslo spisu:
ŠM-GL1 1046/2021-100 SM - GP45/2021-100/3226	
Prílohy:	Vybavuje:

-1-

